

**VEJLEDNING I GENNEMFØRELSE AF LEADER-SAMARBEJDSAKTIVITETER
I PROGRAMMERNE FOR UDVIKLING AF LANDDISTRIKTERNE 2014-2020**

**Udkast 11/10/2013
Opdateret: 19.11.2014**

(Endelig version)

Bemærk: Denne version vil blive suppleret med yderligere revisioner, der vil blive baseret på outputs fra en arbejdsgruppe om LEADER-samarbejde, der forventes at forløbe under Det Europæiske Netværk for Udvikling af Landdistrikter (ENRD)

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	3
1.1. Indføring i vejledningen	3
1.2. Introduktion til LEADER/CLLD i ELFUL 2014-2020.....	3
1.3. Formål med samarbejde under LEADER/CLLD	3
2. Retsgrundlaget for LEADER's samarbejdsaktiviteter	4
3. Betingelser for støtteberettigelse under ELFUL.....	5
3.1. Generelle principper	5
3.2. Typer støtte.....	7
3.3. Finansielt omfang af støtten til samarbejde.....	8
4. Procedurer for udvælgelsen af samarbejdsaktiviteter.....	8
4.1. Udvalgelsen af den forberedende tekniske bistand til samarbejde	8
4.2. Udvalgelse af selve samarbejdsprojekterne.....	9
4.2.1 Lokale aktionsgruppers udvælgelse	9
4.2.2. Forvaltningsmyndighedernes udvælgelse.....	10
5. Specifikke bestemmelser for tværnationalt samarbejde	11
6. Landdistriktsnetværkenes rolle (ENRD og NRN) i samarbejdet i LEADER.....	12
7. Afsluttende anbefalinger	12
BILAG 1. Referencedokumenter (perioden 2014-2020).....	14
BILAG 2. Afsnit 8.4 i CLLD-vejledningen	15
BILAG 3. Formular for informationsudveksling	17

1. Indledning

1.1. Indføring i vejledningen

Denne vejledning har til formål at præcisere den rolle, som samarbejdsaktiviteterne under LEADER spiller i programmerne for udvikling af landdistrikterne 2014-2020.

Vejledningen skal opfattes som et vejledende referencedokument og etablerer ikke nye lovgivningsmæssige bestemmelser. Fortolkningen af fællesskabslovgivningen er under alle omstændigheder i sidste ende Domstolens opgave.

Indeværende dokument supplerer Vejledningen i lokaludvikling styret af lokalsamfundet for lokale aktører (CLLD) – udarbejdet af Europa-Kommissionens fire generaldirektorater (GD'er) med ansvar for ESI-fondene¹ – som allerede belyser samarbejdsaktiviteter inden for CLLD som fastsat i forordningen om fælles bestemmelser (CPR) og i de fondsspecifikke forordninger for ELFUL² og EHFF³.

1.2. Introduktion til LEADER/CLLD i ELFUL 2014-2020

I perioden 2014-2020 vil ELFUL støtte tværnationale og interterritoriale samarbejdsprojekter gennemført af lokale aktionsgrupper (LAG'er) som et led i implementeringen af lokale udviklingsstrategier, der er udvalgt under CLLD/LEADER.

Støtte til samarbejde er et obligatorisk element i LEADER-foranstaltningen. Både forberedende tekniske bistand til samarbejde og støtte til samarbejdsprojekter skal medtages i programmerne for udvikling af landdistrikterne (LDP). Selv om det anbefales, er det imidlertid ikke obligatorisk for de lokale aktionsgrupper. De enkelte lokale aktionsgrupper er beslutter selv, om de vil gøre brug af den støtte, der er til rådighed til samarbejde eller ej.

1.3. Formål med samarbejde under LEADER/CLLD

Samarbejde er en **måde at udbrede lokale synspunkter på og tilføre ny viden til området, der kan forbedre lokale strategier**. Det kan medvirke til at **gøre lokale udviklingstiltag endnu mere innovative** og bidrage til, at området bliver mere konkurrencedygtigt gennem: kapacitetsopbygning og tilførsel af nye forretningspartnere; samt spredning af innovation, knowhow og nye færdigheder.

Ud over de potentielle fordele ved interterritoriant samarbejde (samarbejde inden for en medlemsstat) **tilfører tværnationalt samarbejde yderligere europæisk merværdi til lokaludvikling**.

En lokal aktionsgruppes samarbejde med andre geografiske områder kan være **et hovedelement i enhver lokal CLLD/LEADER-udviklingsstrategi (LDS)** eller være et element, der tilføjer **merværdi til denne strategi**. Samarbejdet kan udvikle sig i trin, fra erfaringsudveksling til overførsel af en lovende praksis for en fælles aktivitet. Samarbejde med andre LAG-områder kan være et **strategisk værktøj, som den lokale aktionsgruppe**

¹ De europæiske struktur- og investeringsfonde

² Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

³ Den Europæiske Hav- og Fiskerifond

kan gøre brug af til at nå den kritiske masse, der er nødvendig for visse projekter eller for at indsamle supplerende ressourcer og ekspertise.

2. Retsgrundlaget for LEADER's samarbejdsaktiviteter

Samarbejdet under LEADER er baseret på forskellige retsakter.

Forordning 1303/2013 (CPR):

Artikel 32 Lokaludvikling styret af lokalsamfundet

(2) Lokaludvikling styret af lokalsamfundet skal:

(d) være udformet med henblik på at tage hensyn til lokale behov og lokalt potentiale og omfatte nyskabende elementer i den lokale sammenhæng, networking og, hvis det er relevant, samarbejde.

Artikel 34 Lokale aktionsgrupper

(3) De opgaver, der udføres af de lokale aktionsgrupper, skal omfatte følgende:

(f) udvælgelse af operationer og fastsættelse af støttebeløb og, hvis det er relevant, forelæggelse af forslagene for den myndighed, der er ansvarlig for endelig verificering af støtteberettigelse forud for godkendelse

(5) Når lokale aktionsgrupper arbejder sammen om aktiviteter, jf. artikel 35, stk. 1, litra c), kan opgaverne i nærværende artikels stk. 3, litra f), udføres af den ansvarlige forvaltningsmyndighed.

Artikel 35 Støtte fra ESI-fondene til lokaludvikling styret af lokalsamfundet

(1) Støtte fra de berørte ESI-fondene til lokaludvikling styret af lokalsamfundet skal omfatte:

(c) forberedelse og gennemførelse af den lokale aktionsgruppes samarbejdsaktiviteter

Forordning 1305/2013 (ELFUL):

Artikel 44 Samarbejdsaktiviteter under LEADER

(1) Den støtte, der er omhandlet i artikel 35, stk. 1, litra c), i forordning (EU) nr. 1303/2013 ydes til:

(a) samarbejdsprojekter i en medlemsstat (interterritoriant samarbejde) eller samarbejdsprojekter mellem områder i flere medlemsstater eller med områder i tredjelande (tværnationalt samarbejde),

(b) forberedende teknisk bistand til interterritoriale og tværnationale samarbejdsprojekter på betingelse af, at lokale aktionsgrupper er i stand til at påvise, at de overvejer at gennemføre et konkret projekt.

(2) Foruden andre lokale aktionsgrupper kan partnerne i en lokal aktionsgruppe under ELFUL være:

(a) en gruppe af lokale offentlige og private partnere i et landdistrikt, som gennemfører en lokal udviklingsstrategi i eller uden for EU.

(b) en gruppe af lokale offentlige og private partnere i et ikkelanddistrikt, som gennemfører en lokal udviklingsstrategi.

(3) I tilfælde, hvor samarbejdsprojekter ikke bliver udvalgt af de lokale aktionsgrupper, indfører medlemsstaterne et system til løbende ansøgning.

De offentliggør de nationale eller regionale administrative procedurer vedrørende udvælgelsen af tværnationale samarbejdsprojekter og en liste over støtteberettigede udgifter senest to år efter datoen for godkendelse af deres programmer for udvikling af landdistrikterne.

Den kompetente myndighed skal godkende samarbejdsprojekterne senest fire måneder efter datoen for forelæggelsen af projektansøgningen.

(4) Medlemsstaterne meddeler Kommissionen de godkendte tværnationale samarbejdsprojekter.

Artikel 52 Europæisk netværk for udvikling af landdistrikterne

(3) Netværket har til opgave at (...)

(g) støtte de nationale netværk og tværnationale samarbejdsinitiativer samt støtte udvekslingen vedrørende foranstaltninger og erfaringer på området landdistriktsudvikling med netværk i tredjelande

(h) specielt for lokale aktionsgrupper: (...)

(ii) samarbejde med organerne for netværkssamarbejde og teknisk bistand til lokaludvikling oprettet af EFRU, ESF og EHFF hvad angår deres lokale udviklingsaktiviteter og tværnationale samarbejde.

Artikel 54 Nationale landdistriktsnetværk

(3) Støtte fra ELFUL i henhold til artikel 51, stk. 3, anvendes til: (...)

(b) udarbejdelse og gennemførelse af en handlingsplan, der mindst omfatter følgende: (...)

(iii) aktiviteter vedrørende uddannelse og netværk for lokale aktionsgrupper og især teknisk bistand til interterritoriant og tværnationalt samarbejde, fremme af samarbejde blandt lokale aktionsgrupper og søgning efter partnere til den foranstaltning, der er nævnt i artikel 35 (...).

3. Betingelser for støtteberettigelse under ELFUL⁴

3.1. Generelle principper

- Geografisk omfang:

Det geografiske omfang af eventuelle samarbejdspartnere til lokale aktionsgrupper under ELFUL/LEADER er beskrevet i artikel 44, stk. 2, i ELFUL-forordningen. Især fremhæves det i denne artikel, at lokale aktionsgrupper kan samarbejde med partnere fra lande **i eller uden for EU**. Partnere fra lande i EU kan være beliggende i både **land- og bydistrikter**. Dog kan partnere fra lande uden for EU kun være beliggende i landdistrikter.

For at udnytte de potentielle fordele ved samarbejde fuldt ud bør forvaltningsmyndighederne undgå at begrænse det geografiske omfang af samarbejdet unødigt. Lokale aktionsgrupper kan samarbejde med partnerskaber i byområder eller områder uden for EU, men det er kun operationer vedrørende lokale udviklingsstrategier/lokale aktionsgrupper udvalgt til støtte under en CLLD/ LEADER-foranstaltning i et program for udvikling af landdistrikter, der vil kunne modtage støtte fra ELFUL. Bestemmelserne om "Operationers støtteberettigelse afhængigt af sted", der er fastlagt for ESI-fondene, skal overholdes (se artikel 70 i CPR-forordningen), navnlig for så vidt angår udgifter i tredjelande.

- Type partnere

Når forvaltningsmyndighederne definerer reglerne for samarbejde, bør de medtage en bred vifte af potentielle partnere, der afspejler de forskellige former for partnerskaber, der findes i

⁴ Det europæiske netværk for landdistriktsudvikling (ENRD) har under "LEADER Gateway" udviklet en omfattende vejledning "LEADER Transnational Cooperation [TNC] Guide", som kan være et nyttigt værktøj til at hjælpe med at udvikle en specifik metode til programmering af samarbejdet. Netværket har også offentliggjort faktablade med specifikke oplysninger om medlemsstaternes regler og procedurer for tværnationalt samarbejde i 2007-13: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/tnc_guide/en/tnc_guide_en.html

Derudover indeholder rapporten fra ENRD LEADER's fokusgruppe 3 ("Implementation of the LEADER cooperation measure" (gennemførelse af LEADER-samarbejdsforanstaltningen)) værdifulde elementer i form af analyse og henstillinger: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/focus-groups/en/focus-group-3_en.html

geografiske områder i og uden for EU. Især bør de ikke udelukke samarbejde mellem lokale aktionsgrupper og andre partnerskaber end lokale aktionsgrupper.

Ifølge artikel 44, stk. 2, i ELFUL-forordningen skal partnere i et samarbejdsprojekt med en lokal aktionsgruppe under LEADER, der ikke er en anden lokal aktionsgruppe, være "en gruppe af lokale offentlige og private partnere (...), som gennemfører en lokal udviklingsstrategi". Det betyder, at denne gruppes indsatsområde skal svare til en lokal aktionsgruppes, men behøver ikke at overholde alle de elementer, der er foreskrevet i artikel 33, i CPR-forordningen (om "Lokaludviklingsstrategier styret af lokalsamfundet").

Partnerne bør i starten af et samarbejdsprojekt underskrive en aftale, der klart specificerer hver parts opgaver.

Det anbefales, at partnerne på forhånd definerer/aftaler de væsentligste kriterier for de aktiviteter, der skal udføres. De kan også aftale de typer af operationer, der falder uden for projektets anvendelsesområde.

Det er ligeledes vigtigt, at samarbejdspartnerne holder hinanden informeret om projektets udvikling og om eventuelle ændringer i gennemførelsen heraf, således at der kan foretages de nødvendige justeringer, der sikrer, at de projektmål, der er aftalt mellem partnerne, nås.

- Støttemodtagere i forbindelse med samarbejdsprojekter:

Samarbejdsprojekter kræver en højere grad af koordinering end normale lokale projekter. I mange tilfælde har de ligeledes en stærk kollektiv eller geografisk dimension. Her giver det god mening, at den endelige modtager af støtten til et samarbejdsprojekt også kan være den lokale aktionsgruppe selv. Dette er udtrykkeligt tilladt i henhold til artikel 34, stk. 4, i CPR-forordningen.

- Den ledende partner

Det er ikke obligatorisk, at der ved samarbejdsprojekter udpeges en ledende partner (undertiden omtalt som den koordinerende lokale aktionsgruppe), men det anbefales kraftigt. Hvis der ikke er nogen ledende partner, må der nødvendigvis være en ekstremt klar deling af opgaverne mellem partnerne og et meget stærkt, ligeligt engagement hos alle partnere.

Den ledende partners funktioner og ansvarsområder bør normalt omfatte:

- styring og koordinering af projektets udformning - herunder forberedelsen af samarbejdsaftalen mellem partnerne
- koordinering og overvågning af hver partners ansøgninger om finansiering
- styring og koordinering af projektets gennemførelse og af de opgaver, der skal udføres af hver enkelt partner (tilrettelæggelsen af udvekslinger, fælles outputs osv.)
- overvågning og kommunikation af resultater og økonomisk status.

Andre roller og ansvarsområder kan føjes til, alt efter behovene i det enkelte samarbejdsprojekt.

Den ledende partners ansvarsområder skal være dækket af et højere projektbudget end de øvrige partners. Det kan enten være finansieret: fra den lokale aktionsgruppe eller fra den pågældende partners programbudget for samarbejdet; eller af et bidrag fra de øvrige projektpartnere.

3.2. Typer støtte

3.2.1. Forberedende teknisk bistand⁵

I artikel 35, stk. 1, litra c), i CPR-forordningen hedder det, at "Støtte fra de berørte ESI-fonde til lokaludvikling styret af lokalsamfundet skal omfatte: forberedelse og gennemførelse af den lokale aktionsgruppes samarbejdsaktiviteter."

Det betyder, at et **element af forberedende teknisk bistand er obligatorisk** og skal indføres i alle programmer for udvikling af landdistrikter **for hele programperioden**. En sådan før-udviklingsstøtte var allerede indeholdt i mange programmer i perioden 2007- 2013 og endda under Leader+, men er nu gjort til et obligatorisk element af støtten til samarbejde. Formålet hermed er at fremme gennemførelsen af lokale aktionsgruppers samarbejdsaktiviteter.

De støtteberettigede **omkostninger under forberedende teknisk bistand** kan f.eks. omfatte:

- omkostninger i forbindelse med møder med potentielle partnere (rejse- og opholdsudgifter samt tolkehonorarer osv.)
- omkostninger forud for udvikling af projektet (f.eks. deltagelse i arrangementer, projektgennemførlighedsundersøgelse, konsultation vedrørende specifikke forhold, oversættelsesomkostninger, yderligere personaleomkostninger).

Det er imidlertid vanskeligt at forudse alle de aktiviteter, der kan være nødvendige for at opfylde en lokal aktionsgruppes individuelle behov i forbindelse med udarbejdelsen af et samarbejdsprojekt. Det anbefales derfor kraftigt **ikke at være for restriktiv i beskrivelsen af de støtteberettigede omkostninger i programmet for udvikling af landdistrikter**.

Forberedende teknisk bistand kan kun ydes på den betingelse, at en lokal aktionsgruppe dokumenterer, at den påtænker at gennemføre et konkret projekt. Det betyder, at den som et minimum bør identificere et planlagt projekts mål og karakter. Imidlertid **følger der af modtagelsen af forberedende teknisk bistand ikke en forpligtelse til senere hen at gennemføre et sådant projekt**, hvis det f.eks. viser sig ikke at være levedygtigt. Den forberedende bistand er fortsat støtteberettiget, selv om projektet ikke gennemføres, og de lokale aktionsgrupper bør ikke være forpligtet til at tilbagebetale støtten.

Forberedende teknisk bistand bør ikke finansiere udgifter, der opstår, efter at et samarbejdspartnerskab er blevet etableret på grundlag af en aftale, da forberedende bistand pr. definition skal ligge forud for selve samarbejdsprojektet.

Forvaltningsmyndighederne kan beslutte at vedtage en øvre grænse for den forberedende tekniske bistand og er frit stillet med hensyn til at vælge en passende metode og de kriterier, der skal være gældende (f.eks. et fast beløb pr. lokal aktionsgruppe eller pr. ansøgning osv.)

3.2.2. Støtte til samarbejdsprojektet⁶

ELFUL's støtte kan også anvendes til finansiering af aktiviteterne i selve samarbejdsprojektet.

⁵ Artikel 44, stk. 1, litra b), i forordning (EU) nr. 1305/2013

⁶ Artikel 44, stk. 1, litra a), i forordning (EU) nr. 1305/2013

Samarbejdsprojektet bør være en **konkret aktivitet med klart identificerede resultater eller outputs**, der skaber værdi for de berørte områder. Projekterne kan være rettet mod en bred vifte af aktioner. De kan f.eks. omfatte kapacitetsopbygning og formidling af erfaringer om lokaludvikling, f.eks. gennem fælles publikationer, uddannelsesseminarer og venskabsordninger (f.eks. udvekslinger af programansvarlige og personale), som udmønter sig i vedtagelsen af fælles eller ensartede metodikker og arbejdsmetoder eller til fælles eller koordineret udviklingsarbejde.

Kriterierne for støtteberettigelse kan fastlægges i de lokale udviklingsstrategier eller på programniveau, alt efter det valgte udvælgelsessystem (se 4.2.1 og 4.2.2 nedenfor). Kriterierne bør følge samme metode som den, der anvendes til projekter, der gennemføres under de lokale udviklingsstrategier ("lokale projekter")⁷.

3.3. Finansielt omfang af støtten til samarbejde

Der skal inden for det enkelte program til udvikling af landdistrikter afsættes et specifikt beløb af budgettet til LEADER-foranstaltningen til samarbejdsaktiviteter. Det er for at garantere over for de lokale aktionsgrupper, at sådanne projekter kan lade sig gennemføre. Budgettet til samarbejde skal være indeholdt i landdistriktsudviklingsprogrammets tabeller over finansielle output.

I de tilfælde, hvor udvælgelsen af samarbejdsprojekterne forestås af de lokale aktionsgrupper, bør det dertil hørende budget være afsat til de lokale aktionsgrupper på forhånd sammen med tildelingen af budget til gennemførelsen af lokale projekter. Såfremt samarbejdsaktiviteterne forvaltes centralt, har de lokale aktionsgrupper ikke noget budget tildelt til disse aktiviteter og ansøger om støtte fra projekt til projekt inden for rammerne af ansøgningsrunder, der tilrettelægges af forvaltningsmyndigheden.

Erfaringerne har vist, at udviklingen af samarbejdsprojekter kræver tid. Det er grunden til, at det også anbefales at sørge for et budget til national **medfinansiering** til samarbejde i hele finansieringsperioden.

Omkostningskategorier:

Ud over de **omkostninger, der afholdes af de enkelte samarbejdspartnere hver for sig**, bør også andelen af de **fælles omkostninger**, der opstår i forbindelse med samarbejdsaktiviteterne, være støtteberettiget. Fælles omkostninger er omkostninger, som partnerne er fælles om (f.eks. til et fælles websted eller en brochure).

For at undgå unødvendige hindringer for de lokale aktionsgrupper bør der på nationalt plan gøres en indsats for at harmonisere de mulige omkostningskategorier i en national vejledning eller lovgivning, og frem for alt klart at identificere ikke-støtteberettigede omkostningskategorier.

4. Procedurer for udvælgelsen af samarbejdsaktiviteter

4.1. Udvælgelsen af den forberedende tekniske bistand til samarbejde

For at lette starten på samarbejdet anbefales det at holde en separat procedure for forberedende teknisk bistand adskilt fra proceduren for selve samarbejdsprojekterne.

⁷ Artikel 35, stk. 1, litra b), i forordning (EU) nr. 1303/2013

Valg af forberedende teknisk støtte kan ske enten:

- a) via en administrativ udvælgelsesprocedure - tilskuddet udbetales til de udvalgte LAG'er efter indgivelse af en ansøgning til forvaltningsmyndigheden, eller
- b) via en lokal udvælgelsesprocedure, der gennemføres af de lokale aktionsgrupper ved brug af en del af det budget, der tildeles til gennemførelse af deres programmer for udvikling af landdistrikter.

4.2. Udvalgelse af selve samarbejdsprojekterne

Jævnfør artikel 34 i CPR-forordningen er det op til de lokale aktionsgrupper at vælge de projekter, der skal gennemføres i henhold til den lokale udviklingsstrategi (LDS). Omvendt kan samarbejdsprojekter, uanset artikel 34, stk. 3, litra f), i CPR-forordningen, i visse tilfælde udvælges af forvaltningsmyndigheden.

Der er således to måder at udvælge projekter på: udvælgelse ved den lokale aktionsgruppe; og via forvaltningsmyndigheden (se 4.2.1 og 4.2.2 nedenfor). Begge metoder til udvælgelse af samarbejdsprojekter kan også bruges samtidigt inden for ét program.

De ansvarlige myndigheder bør bidrage proaktivt til at begrænse forsinkelser i beslutningsprocessen; samarbejdsprojekters succes afhænger af en hurtig behandling af ansøgninger fra de forskellige samarbejdspartnere. Beslutningen om tildeling af finansiering skal finde sted senest fire måneder efter datoen for indgivelsen af projektet (artikel 44, stk. 3, tredje led, i ELFUL-forordningen.). Denne tidsbegrænsning bør også gælde for samarbejdsprojekter, der udvælges af lokale aktionsgrupper.

Medlemsstaterne bør sikre, at forskelle i udvælgelsesprocedurer og frister ikke afholder lokale aktionsgrupper fra at indgå i samarbejde. Ud over f.eks. en hurtig beslutningsproces anbefales forvaltningsmyndighederne at finde måder at give foreløbig godkendelse til samarbejdsprojekter på i deres eget område, med forbehold for andre forvaltningsmyndigheders godkendelse af partnerne inden for en rimelig tidsramme. Dette skulle lette gennemførelsen af projekter, der involverer godkendelse af forskellige nationale eller regionale forvaltninger.

4.2.1 Lokale aktionsgruppers udvælgelse

Hvor samarbejde er blevet integreret i en lokal aktionsgruppes udviklingsstrategier som et af de prioriterede indsatsområder, udvælges samarbejdsprojekter af de lokale aktionsgrupper. I denne gennemførelsesmodel finder tilgangen med den lokale forankring (bottom-up metoden) også anvendelse på samarbejde.

Ideelt set, og for at ligge så tæt op ad principperne for CLLD/LEADER som muligt, anbefales det kraftigt, at de lokale aktionsgrupper medtager samarbejdsaktiviteter i deres lokale udviklingsstrategier. Dette kan ske enten i form af specifikke samarbejdsaktiviteter eller en omfattende samarbejdsstrategi, afhængigt af de behov der er identificeret i SWOT-analysen.

Den lokale aktionsgruppe tilkendegiver sin hensigt om at samarbejde på et eller flere områder, der er omfattet af dens strategi; men partnerne er ikke nødvendigvis præcist identificeret (da disse f.eks. fortsat skal udvælges til LEADER-finansiering under deres landdistriktsudviklingsprogrammer). Den lokale aktionsgruppe fastsætter bestemmelser for samarbejde i sin handlings- og finansplan (som om nødvendigt kan tilpasses som konsekvens af en overvågnings- og evalueringsprocedure).

I dette tilfælde tildeles samarbejdsbudgettet til den lokale aktionsgruppe sammen med tildelingen til gennemførelsen af den lokale udviklingsstrategi. Den lokale aktionsgruppe udvælger sine samarbejdsprojekter på samme måde som ethvert andet projekt under den lokale udviklingsstrategi. De involverede myndigheders rolle er således også den samme som for ethvert andet projekt, selv om der sandsynligvis vil være flere trin, idet partnerne i projektet kan være afhængige af en godkendelse fra en anden myndighed.

Det er imidlertid også muligt at afvige fra den lokale aktionsgruppes ret til at vælge samarbejdsprojekter til forvaltningsmyndigheder, da disse ikke blot er lokale projekter, men også har en bredere geografisk indvirkning. Forvaltningsmyndigheden kan derfor finde det væsentligt at kunne styre processen ved at offentliggøre indkaldelser af forslag til projekter, oprette en udvælgelseskomité for samarbejdsprojekter og opstille ensartede kriterier, herunder en tematisk tilgang for alle lokale aktionsgrupper i programområdet.

Mange medlemsstater har håndteret tingene på den måde i flere generationer af LEADER (se eksempler for indeværende periode⁸). En sådan mulighed bør imidlertid ikke afholde lokale aktionsgrupper fra at vælge samarbejdsprojekter, der ligger i forlængelse af deres strategi. Ej heller bør det fjerne eller svække projekternes lokale forankring.

4.2.2. Forvaltningsmyndighedernes udvælgelse

I de tilfælde, hvor det er forvaltningsmyndighederne, der står for udvælgelsen af samarbejdsprojekter, bør der indføres et system til 'løbende' ansøgning (artikel 44, stk. 3, i ELFUL-forordningen). Denne pligt skal forstås sådan, at såfremt udvælgelsen foregår ved at åbne for ansøgninger, bør der enten være permanent åbent i hele perioden, eller der bør være mindst tre til fire runder om året for at garantere løbende adgang til denne type støtte.

Under alle omstændigheder bør der tilrettelægges indkaldelser af ansøgninger i passende tidsintervaller, så det ikke hindrer gennemførelsen af projekter, der involverer partnere fra forskellige programområder (se afsnit 5 nedenfor samt bilag 2: CLLD-vejledningen, afsnit 8.4). I betragtning af den tid, det tager at udvælge samarbejdsprojekter, tilskyndes forvaltningsmyndighederne til at finde måder at harmonisere udvælgelsesprocedurens afslutning ved programmets udløb.

Forvaltningsmyndigheden bør ligeledes meddele partnerne og andre forvaltningsmyndigheder, om et projekt er blevet godkendt eller ej. En sådan informationsudveksling er nødvendig, da projektgennemførelsen (f.eks. betalinger) kun kan starte, såfremt alle relevante procedurer er blevet afsluttet.

Som anført ovenfor bør forvaltningsmyndighederne sikre en hurtig beslutningsproces og tilskyndes til at finde måder at give foreløbig godkendelse til samarbejdsprojekter på i deres eget område, med forbehold for andre forvaltningsmyndigheders godkendelse af partnerne inden for en rimelig tidsramme. Sådanne foranstaltninger skal fremme gennemførelsen af projekter, der involverer forskellige nationale eller regionale forvaltningers godkendelse.

⁸ Se "TNC Member States rules & procedures 2007-2013" på ENRD's hjemmeside: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/tnc_guide/member-states-tnc-rules-and-procedures/en/member-states-tnc-rules-and-procedures_en.html

5. Specifikke bestemmelser for tværnationalt samarbejde

ELFUL-forordningen indeholder bestemmelser, der specifikt er rettet mod at fremme gennemførelsen af tværnationale samarbejdsprojekter og reducere kendte flaskehalse, som skyldes, at hvert projekt skal godkendes af flere forvaltningsmyndigheder fra forskellige medlemsstater.

Artikel 44 i ELFUL-forordningen indeholder flere vigtige forpligtelser, som forvaltningsmyndighederne skal overholde i forbindelse med håndtering af tværnationale samarbejdsprojekter, som beskrives nedenfor. (Se ligeledes afsnit 6 for forpligtelserne for både det europæiske netværk for landdistriktsudvikling og de nationale landdistriktsnetværk, for så vidt angår teknisk bistand til tværnationale projekter.)

- ***“[Medlemsstaterne] offentliggør de nationale eller regionale administrative procedurer vedrørende udvælgelsen af tværnationale samarbejdsprojekter og en liste over støtteberettigede udgifter senest to år efter datoen for godkendelse af deres programmer for udvikling af landdistrikterne”*** (artikel 44, stk. 3, pkt. 2, i ELFUL-forordningen)

Dette skal være med til at gøre disse punkter offentligt tilgængelige for alle interesserede parter. Dette er især vigtigt for lokale aktionsgrupper, som for at oprette et tværnationalt samarbejdsprojekt bliver nødt til ikke alene at forstå reglerne for tværnationale samarbejdsprojekter i deres eget landdistriktsprogram, men også de regler, der gælder for hver af samarbejdspartnerne.

Det anbefales ligeledes at udveksle erfaringer om de forskellige typer af regler for at sikre, at de gennemførte metoder ligner hinanden. Det er især vigtigt for de medlemsstater, som forventer at have mange tværnationale samarbejdsprojekter indbyrdes – baseret på erfaringerne fra 2007-13. En inspiration kan være faktabladene om tværnationale samarbejdsprojekter (fiches) for hver medlemsstat, der er offentliggjort på ENRD's websted for 2007-2013. ENRD forventes at indsamle og offentliggøre oplysninger på tilsvarende måde for perioden 2014-2020.

- ***“Den kompetente myndighed skal godkende samarbejdsprojekterne senest fire måneder efter datoen for forelæggelsen af projektansøgningen.”*** (artikel 44, stk. 3, pkt. 3, i ELFUL-forordningen)

For at lette gennemførelsen af projekter, hvor der kræves forskellige nationale eller regionale forvaltningers godkendelse, bør medlemsstaterne sørge for en hurtig beslutningsproces, således at forskellene i udvælgelsesprocedurer og frister ikke afskrækker lokale aktionsgrupper fra at indgå samarbejde. Fire måneder er den længste frist for beslutninger om tilsagn til en ansøgning om et samarbejdsprojekt, der anses for at være acceptabel i forordningen.

Forvaltningsmyndighederne anbefales at finde måder at give foreløbig godkendelse til samarbejdsprojekter på i deres eget område, med forbehold for andre forvaltningsmyndigheders godkendelse af partnerne inden for en rimelig tidsramme.

- ***“Medlemsstaterne meddeler Kommissionen de godkendte tværnationale samarbejdsprojekter.”*** (artikel 44, stk. 4, i ELFUL-forordningen)

Dette tjener to formål: at sikre en opfølgning på et tværnationalt samarbejde på europæisk niveau (Kommissionen giver konsoliderede oplysninger om godkendelserne); og at

tilbyde en platform for udveksling af oplysninger mellem medlemsstater, der er involveret i samme tværnationale samarbejdsprojekt:

I mangel på en koordineret godkendelsesprocedure gælder pligten til meddelelse hver enkelt godkendelse. Nationale landdistriktsnetværk kan bistå forvaltningsmyndighederne med at indsamle de nødvendige oplysninger og forestå opfølgningen. ENRD kan assistere inden for rammerne af dets opgaver (artikel 52, stk. 3, litra g), i ELFUL-forordningen⁹) ved at formidle og offentliggøre oplysninger (se også afsnit 6 nedenfor).

Meddelelsen skal ske via SFC 2014¹⁰. (For et udkast til indberetningsformular, se bilag 3). Mere detaljerede oplysninger om denne procedure vil blive gjort tilgængelige snarest muligt. Med hensyn til hyppigheden af meddelelserne anbefales det, at disse gives løbende.

Erfaringerne fra 2007-2013 har vist, at nogle medlemsstater tøver med at fremsende meddelelserne, hvis de ikke er i besiddelse af alle de ønskede data i formularen. Men eftersom et af hovedformålene er at tillade en hurtig udveksling af oplysninger, opfordres medlemsstaterne til at meddele godkendelserne, også selv om formularen ikke er fuldstændigt udfyldt. Det forhold, at formularen fremsendes via SFC, har ikke nogen negative virkninger for medlemsstaten, selv om den i første omgang ikke er fuldstændigt udfyldt. Eventuelt resterende oplysninger bør opdateres i SFC, når de foreligger.

6. Landdistriktsnetværkenes rolle (ENRD og NRN) i samarbejdet i LEADER

ELFUL-forordningen beskriver de opgaver, som det europæiske netværk for udvikling af landdistrikter (ENRD) og de nationale landdistriktsnetværk bør udføre. Begge spiller en specifik rolle i den generelle støtte og specifikke tekniske bistand til lokale aktionsgrupper inden for LEADER-samarbejdet.

Med hensyn til ENRD foreligger der et klart mandat til at støtte både tværnationale initiativer og de nationale landdistriktsnetværk i denne henseende. Desuden samarbejder ENRD med organer for netværk og teknisk bistand i forbindelse med lokaludvikling styret af lokalsamfund (CLLD) under de øvrige ESI-fonde, også specifikt med hensyn til tværnationalt samarbejde (se artikel 52, stk. 3, litra g), og litra h), nr. (ii), i ELFUL-forordningen).

For de nationale landdistriktsnetværk er opgaverne i forbindelse med samarbejde især fokuseret på at sørge for teknisk bistand og fremme de lokale aktionsgruppers samarbejdsaktiviteter. Dette kan ske gennem forskellige uddannelses- og it-værktøjer, men kan også omfatte tilvejebringelse af individuel eller kollektiv rådgivning eller mentorordninger (se artikel 54, stk. 3, litra b), nr. (iii), i ELFUL-forordningen).

7. Afsluttende anbefalinger

For at fremme samarbejdet inden for rammerne af lokaludvikling styret af lokalsamfund (CLLD) kunne medlemsstaterne i deres udvælgelsesprocedure prioritere lokale aktionsgrupper, der har integreret samarbejde i deres lokale udviklingsstrategier. De kunne

⁹ Artikel 52, stk. 3. Netværkets opgaver skal være at... (g) støtte de nationale netværk og tværnationale samarbejdsinitiativer samt støtte udvekslingen vedrørende foranstaltninger og erfaringer på området landdistriktsudvikling med netværk i tredjelande.

¹⁰ <http://ec.europa.eu/sfc/en/index-page>

f.eks. gøre kvaliteten af de lokale aktionsgruppers forslag til samarbejde til et kriterium for udvælgelsen af deres strategier.

Med tanke på, at ikke alle regler kan harmoniseres på europæisk plan i systemet med delt forvaltning, anbefales det ligeledes, at der sættes ind på at harmonisere procedureerne og definitionerne for samarbejdet under LEADER mest muligt på medlemsstatsniveau. Det gælder især for interterritoriant samarbejde i medlemsstater med regionale landdistriktsudviklingsprogrammer, men også mellem medlemsstater, der er involveret i tværnationalt samarbejde. Nedenfor anførte referencedokumenter kan være en hjælp i denne henseende.

Det skal bemærkes, at samarbejdet under LEADER er et specifikt værktøj for lokale aktionsgrupper, der gennemfører en lokal udviklingsstrategi. Brugen af andre værktøjer til geografisk samarbejde, som tilbydes af ESI-fondene – navnlig programmerne for målet om europæisk territoriant samarbejde, der finansieres af den europæiske regionalfond – kan være et supplerende aktiv og skabe synergier, dog altid med afsæt i de gennemførte projekters eventuelle forskellige anvendelsesområder og størrelse.

BILAG 1. Referencedokumenter (perioden 2014-2020)

Referencedokumenter (perioden 2014-20)

- **Guidance on Community-led Local Development in European Structural and Investment Funds (Vejledning i lokaludvikling styret af lokalsamfundet i de europæiske struktur- og investeringsfonde)** (version fra juni 2014): afsnit 8.4 (Samarbejdsprojekter)
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_community_local_development.pdf
- **Vejledning i lokaludvikling styret af lokalsamfundet for lokale aktører**
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_clld_local_actors_da.pdf
- **Measure fiche om LEADER** (findes på CIRCA)

Referencedokumenter (perioden 2007-13)

- Vejledning i gennemførelse af samarbejdsprojekter under Leader-aksen i landdistriktsudviklingsprogrammerne for 2007-2013 (Den indeholder tillige metodiske elementer.). Findes her: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/en/transnational-cooperation_en.html
- ENRD fokusgruppe 3: "Implementation of the cooperation measure in LEADER" (Anvendelse af samarbejdsforanstaltningen i LEADER), rapport til LEADER-underudvalget af 20. maj 2010: <http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/fms/pdf/BEE357F9-BDB7-6912-A6AE-581D81990191.pdf>
- For metodiske aspekter af tværnationalt samarbejde henvises til afsnittet LEADER TNC på ENRD-webstedet ("Practical information and tools on how to set-up and to implement Transnational cooperation projects" (Praktiske oplysninger og værktøjer vedrørende oprettelse og gennemførelse af tværnationale samarbejdsprojekter)):
http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/en/transnational-cooperation_en.html
- ENRD Final Report on the State-of-Play of the implementation of Rural Development Programme Measure 421 in the EU-27 (ENRD's endelige rapport om status for gennemførelsen af foranstaltning 421 i landdistriktsudviklingsprogrammerne i EU-27) (maj 2014):
http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/app_templates/enrd_assets/pdf/leader-gateway/Measure_421_State_of_play_FINAL_May_2014.pdf
- NRN Guidebook, kapitel III, afsnit 3.6: Technical assistance for Transnational Cooperation (TNC) and inter-territorial cooperation (2014) (Teknisk bistand til tværnationalt samarbejde og interterritoriel samarbejde):
http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/app_templates/enrd_assets/pdf/guidebook/3.6.pdf

BILAG 2. Afsnit 8.4 i CLLD-vejledningen

"8.4. Samarbejdsprojekter

Fondene kan under CLLD finansiere forberedelsen og gennemførelsen af samarbejdsaktiviteter i lokale aktionsgrupper.

ELFUL- og EHFF-forordningerne definerer specifikt omfanget af og reglerne for samarbejde for lokale aktionsgrupper i LEADER og FLAG i EHFF. Som i perioden 2007-13 vil støtte være tilgængelig for gennemførelse af interterritoriale og tværnationale projekter. Desuden kan der ydes støtte til forberedende teknisk bistand (f.eks. omkostninger til møder mellem potentielle partnere, undersøgelser osv.), såfremt de lokale aktionsgrupper påviser, at de er i færd med at forberede gennemførelsen af et samarbejdsprojekt.

For forenklingens skyld og af hensyn til sammenhængen anbefales det kraftigt at anvende samme regler for EFRU og ESF.

Lokale aktionsgrupper i landområder og FLAG i fiskeri- og kystområder har nu fået specifik tilladelse til at samarbejde ikke alene med partnere om gennemførelse af en lokal udviklingsstrategi i hhv. land- og fiskeriområder, som det var tilfældet i 2007-2013, men også med lokale offentlig-private partnerskaber i andre typer områder, som gennemfører en lokal udviklingsstrategi. Samarbejde med lokale offentlig-private partnerskaber beliggende uden for EU vil også være muligt, selv om ELFUL begrænser denne mulighed til partnere, der befinder sig i landområder, mens EHFF ikke har restriktioner med hensyn til typen af områder, der er støtteberettigede.

Denne mulighed kunne f.eks. fremme synergier mellem lokale grupper med adskilte strategier, men som befinder sig i (delvist) samme område (f.eks. by-land eller land-fiskeri eller by-fiskeri). Ud over fordelene ved at udveksle erfaringer og lære af hinanden ville de lokale aktionsgrupper nyde godt af at samarbejde om mere omfattende emner, som egner sig bedre til at blive behandlet i større skala.

Erfaringerne med LEADER og EFF's akse 4 viser, at det i mange tilfælde er den lokale aktionsgruppe/FLAG selv, der vil drage fordel af samarbejdsprojekterne, idet disse er mere komplekse at udforme og forvalte end lokale projekter.

For så vidt angår forvaltningen af samarbejdsprojekter, er der to muligheder (baseret på erfaringerne fra LEADER):

8.4.1. De lokale aktionsgruppers udvælgelse af samarbejdsprojekter

Under den første mulighed er samarbejdet integreret i de lokale udviklingsstrategier, og finansiering af samarbejde (der omfatter forberedende bistand og projekter) tildeles samtidigt som det lokale budget. Samarbejdsprojekter udvælges af de lokale aktionsgrupper på samme måde som lokale projekter.

8.4.2. Forvaltningsmyndigheders udvælgelse af samarbejdsprojekter

Da samarbejdsprojekter er mere krævende i deres udformning og forvaltning, kan nogle medlemsstater vælge at lade forvaltningsmyndighederne udvælge disse projekter, og desuden tilrettelægge indkaldelser af forslag til forberedende teknisk bistand til dem. Dette skal forstås som en undtagelse fra tilgangen med den lokale forankring.

I dette tilfælde skal forvaltningsmyndighederne, for så vidt angår ELFUL, oprette et system for løbende ansøgninger. Beslutninger om tildeling af finansiering skal finde sted senest fire måneder efter datoen for indgivelsen af projektet. Såfremt udvælgelsen af projekter tilrettelægges via indkaldelser af forslag, anbefales det at udstede mindst tre til fire indkaldelser om året for at sikre et ensartet godkendelsestempo fra alle forvaltningsmyndigheder, der er involveret i et samarbejdsprojekt. Under alle omstændigheder bør der tilrettelægges indkaldelser af forslag i passende tidsintervaller, så det ikke hindrer gennemførelsen af projekter, der involverer partnere fra forskellige programområder.

For at lette gennemførelsen af projekter, der involverer forskellige nationale eller regionale forvaltningers godkendelse, bør medlemsstaterne/regionerne træffe passende foranstaltninger for at sikre, at forskelle i udvælgelsesprocedurer og frister ikke afholder lokale aktionsgrupper fra at samarbejde.

Med hensyn til tværnationalt samarbejde er der under ELFUL og EHFF gennemført følgende forpligtelser for medlemsstaterne for at støtte den samlede gennemførelse af disse projekter:

De administrative procedurer skal offentliggøres, herunder en liste over støtteberettigede omkostninger.

Medlemsstaten skal også meddele godkendelsen af alle tværnationale projekter regelmæssigt til Kommissionen. For ELFUL vil Kommission oprette et system for informationsudveksling, der vil hjælpe de involverede myndigheder med at få et overblik over godkendelsesprocessen for et projekt i forskellige medlemsstater."

BILAG 3. Formular for informationsudveksling

FORMULAR FOR INFORMATIONSUDVEKSLING VEDRØRENDE TVÆRNATIONALE SAMARBEJDSPROJEKTER	
1. Generel information om projektet	
1.1. Samarbejdsprojektets titel (inkl. eventuelt forkortelse) [på engelsk]*:	
1.2. Varigheden af aktiviteter, der påtænkes gennemført under samarbejdsprojektet*: 1.2.1. Startdato: 1.2.2. Slutdato:	
1.3. Forberedende teknisk bistand [afgives separat for hver partner]*: Var samarbejdsprojektet ledsaget af forberedende teknisk bistand? Ja ☐ Nej ☐	
1.4. Projekttemaer / nøgleord [rullemenu]*	
1.5. Samlede omkostninger i samarbejdsprojektets levetid (i €)*: heraf ELFUL: andre offentlige bidrag: private bidrag: Såfremt der er stillet andre midler til rådighed, anføres disse:	
1.6. Yderligere oplysninger (eller projektets hjemmeside) [giv en kort projektbeskrivelse]:	
2. Information om samarbejdspartnere	
2.1. Oplysninger om lokal aktionsgruppe 1*:	
2.1.1. Den lokale aktionsgruppes officielle navn [rullemenu]: 2.1.1.1. Ledende partner: Ja ☐ Nej ☐	
2.1.2. Kontaktperson i den lokale aktionsgruppe for samarbejde 2.1.2.1. Navn: 2.1.2.2. Kontaktadresse: 2.1.2.3. Telefonnr.: 2.1.2.4. E-mail: 2.1.2.5. Sprog talt/forstået:	
2.1.3. Dato for projektets godkendelse:	
2.2. Oplysninger om lokal aktionsgruppe 2*:	
2.2.1. Den lokale aktionsgruppes officielle navn [rullemenu]: 2.2.1.1. Ledende partner: Ja ☐ Nej ☐	
2.2.2. Kontaktperson i den lokale aktionsgruppe for samarbejde 2.2.2.1. Navn: 2.2.2.2. Kontaktadresse: 2.2.2.3. Telefonnr.: 2.2.2.4. E-mail: 2.2.2.5. Sprog talt/forstået:	
2.2.3. Dato for projektets godkendelse:	
2.3. Andre partneroplysninger [såfremt partner ikke er en lokal aktionsgruppe]:	
2.3.1. Partnerens officielle navn:	

<p>2.3.2. Navn på kontaktperson for samarbejde</p> <p>2.3.2.1. Navn:</p> <p>2.3.2.2. Kontaktadresse:</p> <p>2.3.2.3. Telefonnr.:</p> <p>2.3.2.4. E-mail:</p> <p>2.3.2.5. Sprog talt/forstået:</p>
<p>3. Kompetent forvaltningsmyndighed 1 (oplysninger om kontaktperson):</p> <p>3.1 Landdistriktsprogram [rullemenu]*:</p> <p>3.2 Navn:</p> <p>3.3 Kontaktadresse:</p> <p>3.4 Telefonnr.:</p> <p>3.5 E-mail:</p>
<p>4. Kompetent forvaltningsmyndighed 2 (oplysninger om kontaktperson):</p> <p>4.1 Landdistriktsprogram [rullemenu]*:</p> <p>4.2 Navn:</p> <p>4.3 Kontaktadresse:</p> <p>4.4 Telefonnr.:</p> <p>4.5 E-mail:</p>
<p>5. Projektstatus*:</p> <p>5.1 Igangværende:</p> <p>5.2 Annulleret:</p> <p>5.3 Afsluttet:</p>

* obligatorisk